

የሰ/መ/ቁ/155789

ጥቅምት 21 ቀን 2011 ዓ.ም

ዳኞች ፡ ብርሃኑ አመነው

በዕውቀት በላይ

እንደሻው አዳነ

ሃይሉ ነጋሽ

እትመት አሰፋ

አመልካች፡- የፌዴራል ጠ/አቃቤ ህግ

ተጠሪ፡- ነቢላ አህመድ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

በዚህ መዝገብ የቀረበው ጉዳይ የወንጀል ክስ የሚሻሻልበት አግባብ የሚመለከት ነው። አመልካች ተጠሪ ላይ ያቀረበው ክስ 1ኛ/የኢ.ፌ.ዲ.ሪ.የወንጀል ህግ አንቀጽ 556/2/ሀ በመተላለፍ ድንጋይ ወርደው የግል ተበዳይ አመለወርቅ ታደሰ ደረቷንና የቀኝ እግሯን በመምታት ቀላል የአካል ጉዳት በማደረስ ፣ 2ኛ/ የወንጀል ህጉን አንቀጽ 615 በመተላለፍ በአንደኛው ክስ የተጠቀሰችውን የግል ተበዳይ አስነዋሪ ስድብ ሰደበቻት በማለት ተደራራቢ ክስ ያቀረባበት ሲሆን ተጠሪ የእምነት ክደት ቃል ከመስጠቷ በፊት መቃወሚያ በሚል ምክንያት በአንደኛው ክስ ላይ ድንጋጌውና የተፈጸመው ድርጊት አይጣጣምም በማለቷ የፌዴራል የመ/ደረጃ ፍርድ ቤት ይህንን መቃወሚያ በመመርኮዝ አቃቤ ህግ 1ኛውን ክስ አንቀጽ 556/2/ሀ ወደ አንቀጽ 560/1/ አሻሽሎ እንዲያቀርብ ትእዛዝ ሰጥቶ አቃቤ ህግ የተሻሻለ ክስ ባለማቅረቡ በወ/መ/ስ/ስ/ህግ ቁ/122/3/ መሰረት መዝገቡን ዘግቷል። አቃቤ ህግ ይህንን በመቃወም ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት

ይግባኝ ቅሬታ ያቀረበ ቢሆንም ፍርድ ቤቱ የስር ፍርድ ቤት ትእዛዝ በማጽናት ወሳኔ ሰጥቷል።

ለዚህ ሰበር ችሎት አቤቱታ ቀርቦ በዚህ ላይ ሲሆን የአቃቤ ህግ አቤቱታ ይዘት ባጭሩ የስር ፍርድ ቤት የወንጀል ህግ አንቀጽ 556/2/ሀ እና 560/1/ ማቋቋሚያ ፍሬነገሮችን በአግባቡ ሳያገናዝብ የሰጠው ትእዛዝ ተገቢ ባለመሆኑ እንዲታረም የሚል ሲሆን የአመልካች የሰበር አቤቱታ ተመርምሮ ክሱ ካልተሸሻለ አላይም በማለት የስር ፍርድ ቤት መዝገቡን መዝጋቱ ተገቢነት ለመመርመር እንዲቻል ጭብጥ ተይዞ ተጠሪ መልስ እንዲትሰጥ ተደርጓል። ተጠሪም የተፈጸመው ድርጊት የእጅ አልፎት ነው በሚል የስር ፍርድ ቤት ወሳኔ ተገቢ ነው በማለት ተከራክራለች። አቃቤ ህግ ክርክሩን በማጠናከር የመልስ መልስ ሰጥቷል።

የጉዳዩ አመጣጥ እና የክርክሩ ይዘት ከላይ ባጭሩ የተገለጸ ሲሆን እኛም ጉዳዩ ለሰበር ያስቀርባል ሲባል የተያዘውን ጭብጥ መሰረት በማድረግ አግባብነት ካለው ህግ ጋር በማገናዘብ መርምረናል። መዝገቡን መርምረን እንደተገነዘብነው ፍርድ ቤት ክስ እንዲሻሻል ትእዛዝ የሚሰጠው በምን አግባብ ነው? ህጋዊ ውጤቱስ ምንድነው? የሚለው መታየት ያለበት ነጥብ ሆኖ አግኝተናል። የወንጀል ክስ ማመልከቻ አዘጋጃጀት አስመልክቶ ይዘቱና ዓይነቱ በምን አኳኋን እና ዝርዝር ሊኖረው እንደሚገባ በወንጀልኛ መቅጫ ስነ ስርዓት አንቀጽ 111 እና 112 ላይ ተመልክቷል። ከነዚህ ድንጋጌዎች ይዘት መገንዘብ የሚቻለው ክሱ በዝርዝር እንዲገልጽ ከሚጠበቅባቸው መሰረታዊ ፍሬነገሮች ውስጥ በክሱ የተጠቀሰው የወንጀል ህግ ድንጋጌ እና ተከላሻ የፈጸመው የወንጀል ተግባር የክሱ ፍሬነገር ከህጉ አነጋገር ጋር በጣም የተቀራረበ መሆን እንዳለበት ነው። የክሱ አዘጋጃጀትና ዝርዝር ይዘት ላይ መገለጽ የሚገባው መሰረታዊ ነገር ባለመገለጹ ተከላሻን ያሳሳተው እንደሆነ ወይም ትክክለኛ ፍርድ ለመስጠት የማይቻል ከሆነ ደግሞ ፍርድ ቤቱ በራሱ አስተያየት ወይም ማመልከቻ በቀረበለት ጊዜ እንደነገሩ ሁኔታ ክሱ እንዲለወጥ፣ እንዲጨመር ወይም አዲስ ክስ እንዲዘጋጅ ትእዛዝ መስጠት እንደሚችል በወ/መ/ስ/ስ/ህግ አንቀጽ 118 እና 119/1/ ድንጋጌዎች ይዘት ያስገነዝባሉ። ስለሆነም ክስ እንዲሻሻል ትእዛዝ የሚሰጠው በክስ ማመልከቻ ፎርም ወይም በክሱ ማመልከቻ ላይ ስለወንጀሉ አስፈላጊ ዝርዝር ውስጥ ስህተት ሲገኝ ወይም ሳይጠቀስ ሲቀርና ይህም

መሰረታዊ ነገር ሆኖ ሲገኝ እንደሆነ ስለመሆኑ እንገነዘባለን። በዚህ ምክንያት ፍርድ ቤቱ ክስ እንዲሻሻል ትእዛዝ ሰጥቶ አቃቤ ህግ የተሻሻለ ክስ አዘጋጅቶ ያላቀረበ እንደሆነ ተከላሹ ለጊዜው እንደሚለቀቅ የወ/መ/ስ/ስ/ህግ ቁ/122/3/ ድንጋጌ ይገልጻል። ስለሆነም በፍ/ቤቱ ትእዛዝ መሰረት ክሱ ተሻሽሎ ያልቀረበ እንደሆነ ወ.ጤቱ መዝገቡን ለጊዜው በመዝጋት ተከላሹን መልቀቅ እንደሆነ ህጉ በግልጽ ደንግጓል።

በዚህ መዝገብ በተያዘው ጉዳይ በ1ኛው ክስ የወንጀል ህግ አንቀጽ 556/2/ሀ ተጠቅሶ በክሱ ዝርዝር ላይ ደግሞ ተጠሪ በሰው አካልና ጤና ላይ ጉዳት ለማድረስ አስባ የግል ተበዳይ አመለቀወርቅ ታደሰ ላይ ድንጋጌ ወርወራ ደረቷንና የቀኝ እግሯን በመምታት የህመም ስሜት አንዲሰማት በማድረግ ቀላል የአካል ጉዳት ማድረስ ወንጀል ፈጽማለች የሚል ሲሆን የስር ፍርድ ቤት ይህ ድንጋጌ ወደ 560/1/ ተለወጦ ክሱ ተሻሽሎ መቅረብ አለበት በማለት ትእዛዝ የሰጠው በአቃቤ ህግ በኩል የቀረበው ክስ ዝርዝር ስህተት ስላለበት ወይም መጠቀስ ያለበት መሰረታዊ የክሱ ፍሬነገር ባለመጠቀሱ ሳይሆን ተፈጻሚ የተባለው ድርጊት ክስ የቀረበበትን ድንጋጌ አያቋቁምም ከሚል መነሻ እንደሆነ መገንዘብ ተችሏል። በመሰረቱ ክስ እንዲሻሻል የሚደረግበት ምክንያት እና አቃቤ ህግ ያቀረበውን ክስ በማስረጃ አረጋግጧል ወይስ አላረጋገጠም? በአቃቤ ህግ ማስረጃ የተረጋገጠው የድርጊቱ አፈጻጸምና ወ.ጤቱ በየትኛው የህግ ድንጋጌ የሚሸፈን ነው? የሚለው ጉዳይ በየራሱ ተለያይቶ የሚታይ ስለመሆኑ ከወ/መ/ስ/ስ/ህግ ቁ/119 እና 113/2/ ይዘት መገንዘብ ይቻላል። የክስ ማመልከቻ እንዲሻሻል የሚደረገው ከላይ በተገለጸው አግባብ በክሱ ዝርዝር ላይ መገለጽ የሚገባው መሰረታዊ ጉዳይ ሳይገለጽ የቀረ እንደሆነ ወይም ደግሞ ያለአግባብ የተገለጸው ነገር ተከላሹን የሚያሳስት ነው ተብሎ ሲታሰብ ነው። በሌላ በኩል አቃቤ ህግ በክሱ መሰረት የድርጊቱን ፍሬነገር በማስረጃ ማስረዳት ወይም አለማስረዳት እና ወ.ጤቱን በተመለከተ ፍርድ ቤቱ ድምዳሜ ላይ ሊደርስ የሚገባው የአቃቤ ህግ ማስረጃ ከተሰማ በኋላ እንደሆነ ከወ/መ/ስ/ስ/ህ/ቁ.141 መገንዘብ አዳጋች አይደለም። የወ/መ/ስ/ስ/ህ/ቁ 112 ላይ እንደተገለጸው ደግሞ የክስ ማመልከቻ ስለወንጀሉና ስለሁኔታው የሚሰጠው ዝርዝር መግለጫ ወንጀለኛው የፈጸመው ተግባር ወንጀል ከሚያደርገው ህግ አነጋገር ጋራ በጣም የተቀራረበ መሆን አለበት ሲል ህግ አወጪው በጥንቃቄ የተመለከተው የተፈጸመው ድርጊት የተጠቀሰውን ድንጋጌ ማቋቋሚያ ፍሬነገር ማሟላት አለማሟላት ፍርድ ቤቱ

በማስረጃ የሚያረጋግጠው መሆኑን ታሳቢ በማድረግ እንደሆነ ያስገነዝባል። ለዚህም ነው አቃቤ ህግ በክሱ በገለጸው ልክ ሳይሆን ከዚያ ባነሰ ሁኔታ ወይም ክስ ባይቀርብበትም በአማራጭ ክስ ሊቀርብበት የሚችል ድንጋጌ የሚሸፈን የወንጀል ፍሬነገር መፈጸሙ በማስረጃ በተረጋገጠ ጊዜ ፍርድ ቤቱ ተገቢ ነው ወደሚለው ድንጋጌ ለመለወጥ እንዲችል በወ/መ/ስ/ስ/ህግ ቁ/113/2/ ስልጣን የተሰጠው። ከዚህም በሻገር አቃቤ ህግ እንደክሱ አቀራረብ በማስረጃ ማስረዳት ካልቻለ ፍርድ ቤቱ ተከላኹን በነጻ የማሰናበት ስልጣን በህጉ የተሰጠው ነው።

በተያዘው ጉዳይ ላይ 1ኛው ክስ የተጠቀሰው ድንጋጌ እና በክሱ ዝርዝር የተገለጸው ፍሬነገር ላይ ጉድለት ወይም ስህተት ስለመኖሩ አልተገለጸም ። ይልቁንም በግል ተበዳይ ላይ የደረሰው ጉዳት መጠነኛ ነው የሚል ምክንያት ብቻ ነው ። በድርጊቱ ምክንያት የግል ተበዳይ ላይ የደረሰው ጉዳት መጠን የሚረጋገጠው በማስረጃ ስለሚሆን ከወዲሁ ማስረጃ ሳይሰማ ድምዳሜ ላይ መድረሱ ተገቢ ሆኖ አልተገኘም። ስለሆነም አመልካች በክሱ ማመልከቻ ላይ ጠቅሶ ያቀረበው የወንጀል ህጉ ድንጋጌና የክሱ ፍሬነገር ዝርዝር ላይ በስህተት የተጠቀሰ ወይም ሳይጠቀስ የታለፈ መሆኑን ማረጋገጥ ስለሚቻል ነገር መኖሩ እስካልተረጋገጠ ድረስ የተፈጸመው ድርጊትና አግባብነት ያለው ድንጋጌ የትኛው ነው የሚለው የክሱ ማቋቋሚያ ፍሬነገር መሟላት አለመሟላት ማስረጃ ተሰምቶ የሚለይና ፍርድ ቤቱ በህጉ አግባብ ወሳኔ የሚሰጥበት ሆኖ እያለ ከወዲሁ አንቀጽ ካልተለወጠ በሚል ምክንያት ክስ እንዲሻሻል ትእዛዝ መስጠትና ይህ ካልተፈጸመ በሚል የክሱን መዝገብ መዘጋቱ ክስ እንዲሻሻል የሚደረግበትን ህጋዊ ምክንያት እና አላማ ያገናዘበ ሆኖ አላገኘንም። ከዚህም ባሻገር ተጠሪ ላይ የቀረበው ክስ ሁለት ሆኖ እያለ 1ኛው ክስ በፍርድ ቤቱ ትእዛዝ መሰረት ተሻሽሎ ባለመቅረቡ የሚዘጋ ቢሆን እንኳን ሁለተኛው ክስ ላይ ወሳኔ ላለመስጠት ፍርድ ቤቱ ምንም ዓይነት ህጋዊ ምክንያት ሳይኖረው ማለፉም የክርክር አመራር ላይ የተፈጸመ መሰረታዊ የህግ ስህተት ሆኖ አግኝተናል። በዚህ አግባብ ተከታዩን ወሳኔ ሰጥተናል።

ወ ሳ ኔ

1ኛ/የፌዴራል የመ/ደረጃ ፍርድ ቤት በመ/ቁ/112647 ላይ በ24/06/09 ዓ.ም እና በ08/07/09 ዓ.ም የሰጠው ብይን እና ይህንኑ በማጽናት የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁ/194971 በ02/04/2010 ዓ.ም የሰጠው ፍርድ በወ/መ/ስ/ስ/ህግ ቁ/195/2/ሀ መሰረት ተሰርዟል።

2ኛ/የፌዴራል የመ/ደረጃ ፍርድ ቤት የዘጋውን መዝገብ በማንቀሳቀስ ክርክሩን ሰምቶ ተገቢውን ወሳኔ እንዲሰጥበት በማለት በወ/መ/ስ/ስ ህግ ቁ/ 195/2/ሀ መሰረት ጉዳዩን መልሰንለታል።ይጻፍ።

መዝገቡ ተዘግቷል ይመለስ ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ቅ/ሀ